

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH060074

NAZWA
OBSZARU Putnowice

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH060074	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Putnowice

1.4. Data opracowania 2008-12	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2019-11
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MŚ z dn. 20 września 2019 r. w spr. soo Putnowice (PLH060074)

Wyjaśnienia:	Korekta granic - 02.2022 r., Korekta granic - 02.2023 r.
--------------	--

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
23.6593

Szerokość geograficzna
50.9632

2.2. Powierzchnia [ha]:
70.16

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL31

Lubelskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
5130			1.98		G	C	C	C	C
6210			2.93		G	C	C	C	C
9170			41.27		G	C	C	C	C
9110			4.39		G	C	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

--	--	--

Gatunki					Populacja na obszarze					Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	1902	Cypripedium calceolus			p	78	500	i		G	C	C	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N19	9.99
N16	44.79
N12	45.22
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 Putnowice położony jest w województwie lubelskim, w powiecie chełmskim, na terenie gminy Wojsławice, w mezoregionie Działów Grabowieckich. W 2023 roku powiększono obszar o zachodnią enklawę z siedliskami 5130 i 6210 (dawny kamieniołom) oraz o płyty siedliska 9170.

Aktualnie obszar stanowi sześć odrębnych enklaw, funkcjonalnie powiązanych ze sobą. Spośród nich pięć stanowi niewielką część kompleksu leśnego położonego między miejscowościami Kolonia Putnowice a Maziarnią, otoczonego i rozczłonkowanego na mniejsze fragmenty poprzez tereny rolne. W obszarze dominuje siedlisko przyrodnicze 9170 grąd środkowo europejski i subkontynentalny (Galio Carpinetum, Tilio-Carpinetum). Ponadto występuje siedlisko 9110 ciepłolubnych dąbrów (Quercetalia pubescenti-petraeae). Odrębną enklawę stanowi dawny kamieniołom na Białej Górze, obejmujący siedlisko 5130 zarośla jałowcowe Juniperus communis, w zróżnicowanych stadiach sukcesyjnych, na siedlisku 6210 murawy kserotermiczne klasy Festuco-Brometea ze związków Cirsio-Brachypodion pinnati oraz Mesobromion. Tereny leśne pozostają w zarządzaniu PGL LP Nadleśnictwo Chełm bądź znajdują się w rękach prywatnych. Kamieniołom na Białej Górze stanowi własność Gminy Wojsławice.

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze zinwentaryzowano 4 siedliska przyrodnicze (wszystkie jako przedmioty ochrony) z Załącznika I

Dyrektywy siedliskowej oraz obuwika pospolitego z Załącznika II.

5130 Zarośla jałowca pospolitego w murawach nawapiennych lub na wrzosowiskach

Zarośla jałowcowe *Juniperus communis*, w zróżnicowanych stadiach sukcesyjnych na ciepłolubnych murawach klasy *Festuco-Brometea* ze związków *Cirsio-Brachypodion pinnati* oraz *Mesobromion*, występują w obszarze w mozaice z murawami kserotermicznymi *Festuco-Brometea*, porastając wyrobisko po dawnym kamieniołomie na Białej Górze. Zwarcie jałowca jest tu zróżnicowane, typowe dla siedliska, mieszczące się w przedziale 20-90%, co daje możliwość utrzymania niezwykle zróżnicowanego układu płatów murawowych i zaroślowych z bogatą kompozycją gatunkową. Istotne jest również typowe podłoże wapienne. Poza jałowcem pospolitym występują tu inne typowe, gatunki krzewów tj. róża pospolita *Rosa canina*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, głogi *Crataegus* spp. oraz podrost sosny pospolitej *Pinus sylvestris*, która miejscami wyrasta ponad warstwę krzewów. W runie obecne są liczne gatunki kserofilne, głównie z klasy *Festuco-Brometea*.

Ocena ogólna: C, w tym:

Reprezentatywność: C

Obecne zbiorowiska roślinne wypełniają kryteria identyfikatorów fitosocjologicznych siedliska.

Powierzchnia względna: C

Powierzchnia zajęta przez siedlisko w obszarze zajmuje poniżej 2% krajowych zasobów siedliska w kontynentalnym regionie biogeograficznym.

Ocena stanu zachowania: A, w tym stopień zachowania struktury: I – dobrze zachowana, poza jałowcem występują w siedlisku inne typowe gatunki krzewów, a w runie typowe gatunki kserofilne. Stopień zachowania funkcji: I – doskonale perspektywy, bardzo dobry potencjał warunków glebowo-klimatycznych. Możliwość odtworzenia siedliska: II – możliwe przy średnim nakładzie środków (w najbliższej perspektywie czasu, w miejscach o zbyt dużym zwarcu jałowców, konieczne wykonanie przecinek).

6210 Murawy kserotermiczne *Festuco-Brometea*

Siedlisko 6210 pozostaje w mozaice z siedliskiem 5130. W runie obecne są liczne gatunki kserofilne, głównie z klasy *Festuco-Brometea*, między innymi: młiek wiosenny *Adonis vernalis*, zawilec wielkokwiatowy *Anemone sylvestris*, aster gawędka *Aster amellus*, szalwia okrągowa *Salvia verticillata*, szalwia łąkowa *Salvia pratensis*, sperceta siewna *Onobrychis viciifolia*, szczodrzeniec ruski *Chamaecytisus ruthenicus*, pszeniec różowy *Melampyrum nemorosum*, mikołajek polny *Eryngium campestre*, turzyca niska *Carex humilis*, turzyca wczesna *Carex praecox*, lebiodka pospolita *Origanum vulgare* i czyścica storzyszek *Clinopodium vulgare*.

Ocena ogólna: C, w tym:

Reprezentatywność: C

Reprezentatywność siedliska w obszarze jest znacząca. Spełnia kryteria identyfikatorów fitosocjologicznych w obszarze.

Powierzchnia względna: C

Powierzchnia zajęta przez siedlisko w obszarze zajmuje poniżej 2% krajowych zasobów siedliska w kontynentalnym regionie biogeograficznym.

Ocena stanu zachowania: C

Struktura przestrzenna płatów siedliska dobrze zachowana (II), występująca w kompleksie z jałowczyskami. Stopień zachowania funkcji III – średnie lub niekorzystne perspektywy, ze względu na zagrożenie w postaci sukcesji. W murawie dominuje ekspansywna kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, a w sąsiedztwie murawy inwazyjna nawłóć późna *Solidago gigantea*, które mogą zmienić skład gatunkowy murawy i powodować ustąpienie gatunków rodzimych. Nie występują tu także gatunki storczykowatych. Ponadto wzrost zwarcia jałowca może doprowadzić przekształcenie murawy w jałowczyska. Możliwość odtworzenia siedliska oceniono na II – średni lub zubożały stan zachowania.

91I0 Dąbrowy ciepłolubne *Quercetalia pubescenti-petraeae*

Ciepłolubna dąbrowa zajmuje jedną enklawę położoną w północno-zachodniej części obszaru. W drzewostanie dominuje dąb szypułkowy *Quercus robur*, z domieszką brzozy brodawkowatej *Betula pendula*, czerechwy zwyczajnej *Prunus padus* i topoli osiki *Populus tremula*. W podszyciu dominuje leszczyna pospolita *Corylus avellana* w towarzystwie trzmieliny brodawkowatej *Euonymus verrucosa* oraz podrostu drzew. W runie występują dość licznie gatunki typowe dla siedliska oraz gatunki ciepłolubne, osiągające do około 10% pokrycia, takie jak miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*, groszek czerniejący *Lathyrus niger*, wyka kaszubska *Viciaca ssubica*, pierwiosnka lekarska *Primula veris*. Obecne są również takie gatunki ciepłolubne jak: powojnik prosty *Clematis recta*, lebiodka pospolita *Origanum vulgare*, gorysz pagórkowy

Peucedanum oreoselinum, oraz traganek szerokolistny *Astragalus glycyphyllos* i klinopodium pospolite *Clinopodium vulgare*. Na stanowisku tym, już od kilkudziesięciu lat nie prowadzono wypasu, zanikł więc podstawowy czynnik determinujący utrzymanie siedliska.

Ocena ogólna: C, w tym:

Reprezentatywność: C

Siedlisko jest obecne w obszarze w stanie odbiegającym od wzorca fitosocjologicznego, co wynika w głównej mierze z zaniku wypasu, jako czynnika determinującego specyficzne warunki podokapowe. Degeneracja przejawia się przede wszystkim nadmiernym rozwojem podszytu, prowadzącym do grądowienia dąbrowy.

Powierzchnia względna: C

Zasoby krajowe ciepłolubnych dąbrów są nierozpoznane. Wiadomo jednak, że siedlisko podlega recesji i jego ogólny wzorzec przestrzenny opiera się na dużym rozproszeniu mało powierzchniowych płatów, często silnie izolowanych. Wprawdzie wyznaczony w obszarze Putnowice płat ma stosunkowo dużą powierzchnię, jednak dąbrowa zachowała się w postaci degeneracyjnej, dynamicznej, przekształcającej się w ciepłolubne postaci grądów. Szacunkowo powierzchnia zajęta przez siedlisko w obszarze zajmuje poniżej 2% krajowych zasobów siedliska w kontynentalnym regionie biogeograficznym.

Ocena stanu zachowania: C

Struktura siedliska jest zdegradowana w wyniku wzrastającego zwarcia zarówno drzewostanu jak i podszytu (III). Również zachowanie funkcji siedliska należy opisać negatywnymi perspektywami, związanymi zarówno z ogólną recesją siedliska, jak i procesami obserwowanymi w obszarze (III). W związku z niemożliwością wprowadzenia czynnika, który ukształtował siedlisko (wypas), należy przyjąć, że odtworzenie struktury i funkcji będzie trudne lub nawet niemożliwe (III). Uwzględniając powyższe, stan zachowania został ustalony jako zdegradowany.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*

Siedlisko 9170 jest najszerzej rozpowszechnionym siedliskiem przyrodniczym w obszarze

(5 enklaw z 6). Drzewostan zbudowany jest z dębu szypułkowego *Quercus robur*, grabu *Carpinus betulus*, a domieszkowo także czerechmy zwyczajnej *Prunus padus*, topoli osiki *Populus tremula* i jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*. W podszytcie dominantem jest zwykle leszczyna pospolita *Corylus avellana*, a towarzyszą jej gatunki budujące drzewostan. Runo jest dość ubogie, przeważa w nim miodunka ćma *Pulmonaria obscura* i zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, miejscami także obficie występuje miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*. Znaczną część tego siedliska, w obrębie enklaw otoczonych uprawami we wschodniej części obszaru, stanowią płaty juwenilne, o silnie rozwiniętej warstwie podszytu.

Ocena ogólna: C, w tym:

Reprezentatywność: C

Siedlisko jest wykształcone w postaci zubożałej, głównie ze względu na regeneracyjną postać znacznej części płatów, słabo rozwinięty i zróżnicowany drzewostan, a także, miejscowo, znaczny udział sosny pospolitej *Pinus sylvestris*. Runo reprezentuje zubożały skład florystyczny. Ponadto fragmenty siedliska powstały prawdopodobnie w wyniku grądowienia ciepłolubnej buczyny, dokonującego się po zaprzestaniu wypasu, co najmniej przed kilkudziesięciu laty.

Powierzchnia względna: C

Powierzchnia zajęta przez siedlisko w obszarze zajmuje poniżej 2% krajowych zasobów siedliska w kontynentalnym regionie biogeograficznym.

Ocena stanu zachowania: C

Struktura płatów siedliska w obszarze jest średnio zachowana, co wynika między innymi z jej regeneracyjnego, a miejscami dynamicznego, charakteru oraz ze sposobów jej obecnego użytkowania (III). Wydaje się jednak, że perspektywy zachowania funkcji siedliska są dobre (II), a odtworzenie w przyszłości struktury i funkcji jest możliwe przy średnim nakładzie środków (II). Tym samym stan zachowania należy określić jako średni lub zubożały.

1902 Obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*

Populacja: C

W skali kraju zachowało się nie więcej niż 130 stanowisk gatunku, spośród 246 znanych historycznie.

Oznacza to nie tylko ponad 50% ubytek zasobów gatunku, ale jednocześnie wskazuje na potrzebę ochrony wszystkich populacji obuwika w kraju, niezależnie od ich zasobności. Biorąc pod uwagę, zarówno niewielką, ogólną liczbę pędów, jak i wykazany spadek liczebności gatunku w ciągu ostatnich 10 lat, populację należy ocenić na C.

Stan zachowania: C

Siedlisko gatunku jest zachowane w stanie średnim lub zdegradowanym (III), co wynika z silnego zwarcia podszytu. Poprawa tej sytuacji jest możliwa przy średnim nakładzie środków (II), co nie jest tożsame z przywróceniem cech siedliska w sensie fitosocjologicznym. Obuwik jest bowiem gatunkiem o skali preferencji siedliskowych obejmujących zarówno widne lasy, jak ich skraje i siedliska otwarte.

Izolacja: C

Populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania.

Ocena ogólna: C

Uwzględniając liczebność populacji gatunku w obszarze, jak i stan zachowania siedliska, ocena ogólna została oceniona jako znacząca.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	A04.03		i
H	B02.04		i
H	E03.01		o
H	G01.03		o
H	K02.01		i
M	X		b
L	X		b
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	B02.06		i
M	X		b
L	X		b
H	X		o

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100

Suma	100
------	-----

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

[1] Cwener A. 2022. Karta obserwacji siedliska 5130 oraz siedliska 6210 w obszarze Natura 2000 Putnowice PLH060074 (RDOŚ w Lublinie, materiały niepublikowane);[2] Kata K. „Żbik”, 2023, Raport z wykonania ekspertyzy przyrodniczej na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony w obszarach Natura 2000 województwa lubelskiego. Natura 2000 Putnowice PLH060074. Badania terenowe pod kątem występowania siedliska: grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (9170).[3] Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Chełm, obręby: Pobołowice, Stańków, sporządzony na okres od 1.01.2018 roku do 31.12.2027 roku, RDLP w Lublinie, BULiGL Oddział w Lublinie.[4] Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Chełm, obręby: Pobołowice, Stańków sporządzony na okres od 1.01.2018 roku do 31.12.2027 roku, RDLP w Lublinie, BULiGL Oddział w Lublinie.[5] Raport dla siedliska na stanowisku 5130 Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych – Turowiec 2016 [w] Monitoring siedlisk przyrodniczych z uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Państwowy Monitoring Środowiska.[6] Raport dla siedliska na stanowisku 5130 Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych – Turowiec 2021 [w] Monitoring siedlisk przyrodniczych z uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Państwowy Monitoring Środowiska.[7] Wróbel D., 2020, Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH060074 Putnowice w województwie lubelskim, Lublin.[8] Wróbel D., 2020, Raport z prac terenowych w ramach opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Putnowice PLH060074.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	100.0				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu	-	100.0

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
Adres:	Polska Bazylianówka 46 20-144 Lublin
Adres e-mail:	sekretariat@lublin.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	

☒ Nie, ale jest w przygotowaniu

☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060074

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)